

lijke bescheidenheid gebruikte hij zelfs nooit den titel van doctor honoris causa in de theologie, hem door Hope-College te Holland (Michigan) in 1897 verleend. Veeleer betreurde hij het steeds, dat hij geen wetenschappelijke opleiding had genoten. Maar hij heeft zijn leven lang onvermoeid gestudeerd, meer dan verreweg de meesten van welke Hoogeschool ook. Voortdurend bleef hij bestudeeren wat, naar vorm en inhoud, van zijn prediking gevorderd werd. Hij bestudeerde het Woord Gods en het menschenleven. En daardoor stond de prediking van dezen rijkbegaafden Dienaar des Woords altoos midden in het volle menschenleven, op de hoogte van zijn tijd: immer frisch, aangrijpend, sprekend tot het hart. Hij kende het menschelijk hart in al zijn nooden, worstelingen, twijfelingen en afdwalingen. Daarin lag het geheim van de wondere bekoring die van zijn prediking uitging. Als prediker was hij mensch, die tot zijn medemenschen wat te zeggen had in de Kerk des Heeren en in het leven van zijn tijd.

En daarom kon hij prediken, niet alleen op den kansel, maar ook met de pen, door zijn persoonlijk woord in de pers, als hij op zoo boeiende wijze zijn meening neerschreef over al de brandende vraagstukken van den dag. Met name zijn brieven aan een vriend in Jeruzalem waren daardoor het groote aantrekkingspunt in „De Bazuin”, en schiepen als ’t ware een nieuw journalistiek genre, waarin Gispens wel nagevolgd, maar zeker niet overtroffen werd. Dit zat ’m vooral in de kostelijke gave van humor, die hem eigen was. Beter dan iemand zag hij zowel bij tegenstander als vriend het dwaze, het gemanieerde, het onnatuurlijke. En dan wist hij daarmee zoo gultig en geestig den spot te drijven, dat zelfs wie een tik op de vingers kreeg hem toch nooit gram kon zijn.

Daarbij was Gispens nooit exclusief. Hoezeer hij met al den ernst van zijn geloofsovertuiging de Gereformeerde belijdenis liefhad en voor die overtuiging steeds rond en open uitkwam, hij was nooit blind voor de gebreken in eigen kring en wist het goede ook in andere kringen te waardeeren. Partijman wilde hij niet zijn. Het „nemini me mancipari” (ik heb mij aan niemand verknecht) was ook zijn leuze. Als mensch met fijn onderscheidingsvermogen en nuchter oordeel had hij er behoefte aan, zichzelf te zijn en te blijven; slechts onderworpen aan zijn Heer en Meester in de hemelen, Wien te dienen en te verheerlijken de lust van zijn hart was.

Hoe rijk de vrucht van zijn levensarbeid voor dien Heer is geweest, zal eerst de eeuwigheid openbaren. Maar ze was er ook reeds in den tijd, tot in zijn grijzen ouderdom. En ze moge, door onze beschrijving van zijn leven en werken, ook bij het geslacht dat hem niet meer gekend heeft, nog rijkelijk geoogst worden.

RULLMANN.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

„Radio-activiteit”, door Dr G. J. Sizoo. — J. H. Kok N.V., Kampen.

In de bekende serie „Christendom en Natuurwetenschap” is in den loop van dit jaar een boek verschenen van de hand van Prof. Dr G. J. Sizoo over radio-activiteit. We kunnen het moeilijk bespreken als boek van de week, want het is geen boek, bestemd voor de groote massa. Daarvoor draagt het een te speciaal karakter. Maar we kunnen het wel bezien vanuit het oogpunt van vakwetenschap en practijk, want voor hen, die belangstellen in natuurkundige vraagstukken in het algemeen en de radio-techniek in het bijzonder, is het een werk, dat stellig in ruime mate de aandacht verdient, te meer, daar het verscheen in een serie van zeer bijzonder karakter: Christendom en natuurwetenschap. Die twee begrippen zijn niet voor niets bij elkaar geplaatst. Ze wijzen op een (laat ik het voorloopig nog maar zoo zwak mogelijk zeggen) contact tusschen een speciale wereldbeschouwing en een speciaal tak van wetenschap. Dat er contact bestaat is voor een Christen eigenlijk vanzelfsprekend, alleen reeds hierom, wijl hij God als den Schepper van hemel en aarde, dus van alles wat is, dus ook van alle wetenschap, erkent en hij belijdt, dat alle dingen uit Hem zijn. Bestond echter dat contact slechts op deze manier, dan had verder de geheele physica in haar verdere ontwikkeling, met Christendom weinig meer te maken. Deze laatste meening wordt hier en daar nog al eens gevonden, zooals blijken kan uit een vraag als deze: „Bestaat er een „Christelijke” Natuurwetenschap?” Hierop kan met neen en ja worden geantwoord. Dat hangt geheel af van wat men onder natuurwetenschap verstaat. Wat men deze op als verzameling van feiten, netjes en systematisch geordend, een complex van hypothesen en theorieën waaruit men de verschijnselen tracht te verklaren, dan luidt het antwoord: neen. Maar men kan de dingen ook nog iets ruimer beschouwen en trachten zin en betekenis dier theorieën te doorzien, mede in het licht van zijn wereld-

beschouwing. Dan wordt de quaestie geheel anders. En zoo wordt ze gesteld in het boek van prof. Sizoo. Van zeer groote betekenis acht ik het, dat allerlei principiële quaesties op physisch gebied, ook principiële bekeken worden. Ik zeg niet: opgelost worden. Mij persoonlijk komt het voor, dat de tijd er nog niet is, om van „oplossen” zelfs nog maar te kunnen spreken, waar toch eerst sedert betrekkelijk korten tijd door enkelen getracht wordt, onze Calvinistische beginselen dienstbaar te maken aan een beter inzicht in de verschillende gebieden van Gods schepping. Oplossingen mag men zeker nog niet aanstonds verwachten. Het naar voren brengen van de moeilijkheden in verband met onze wereldbeschouwing, lijkt me echter al een heel verdienstelijk ding, vooral, wanneer dit dermate grondig geschiedt als in het boek van Prof. Sizoo het geval is.

Telkens vindt hij gelegenheid, tusschen de bespreking van „vakwetenschappelijke” resultaten door, die resultaten te toetsen aan de principia en te vragen naar den zin van dit of dat.

Voorbeelden kan ik hier, in verband met de ruimte, niet geven. Beter dan te citeren is het, te adviseeren, dat men het boek zelf ter hand neemt.

Het gebied, dat voor ons geopend wordt, is ontzaglijk uitgebreid. Wil men er dan ook in een 200-tal bladzijden zoo veel mogelijk van mededeelen en bovendien zorgen, dat ook een leek er iets van begrijpt, dan kan niet worden voorkomen, dat het inleidende eerste hoofdstuk veel begrippen te „verwerken” geeft. Het gebied der radio-actieve verschijnselen is hier te vergelijken met een hoogvlakte, die langs een zeer steilen, rotsachtigen weg toegankelijk gemaakt wordt.

Of een niet-physicus, iemand, van wien de schrijver met recht onderstelt, dat hem de betekenis van bijv. machten met negatieve exponenten onbekend is en die geacht wordt niet te weten wat een dyne of een erg is, zoo maar begrijpen zal, wat kinetische- of potentiële energie is, waag ik te betwijfelen!

Na deze inleiding maken we dan in het volgende hoofdstuk kennis met de radio-actieve elementen, die in eenige families zijn te verdeelen. Zeer verhelderend werken de grafieken op blz. 32, waar als met één oogopslag is te zien, wat er gebeurt met atoom- en massanummer bij uitstraling van α - of β -stralen. Nadat we dan kennis gemaakt hebben met allerlei methoden voor het experimenteel onderzoek, krijgen we vanaf hoofdstuk IV een meer in bijzonderheden afdalende beschouwing over de eigenschappen der radio-actieve stoffen. Op heldere wijze leidt de schrijver ons rond door dit interessante gebied der atoomphysica, waarbij hij niet vergeet ons ook kennis te laten maken met enkele der allernieuwste ontdekkingen, die betrekking hebben op de transformatie der elementen. Het werk wordt besloten met een tweetal hoofdstukken (niet de minst-belangrijke!) over radio-activiteit en het causaliteitsbeginsel en over den ouderdom der aarde. De kwestie: determinisme of in-determinisme, die tegenwoordig in het brandpunt der belangstelling staat, wordt hier van verschillende zijden toegelicht en bekeken. En al ben ik het niet overal met den schrijver eens, toch kan ik met hem instemmen, waar hij op blz. 182 spreekt over de zekerheid en het vertrouwen, dat ons onderzoek der natuur leiden zal tot een kennis, die vruchtbaar is voor een ontplooiing van het menschelijk leven en die ons den rijkdom van Gods Scheppingswerk zal ontsluiten.

J. M. SMORENBURG.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Kostelijk Mal.

Kostelijk Mal of belachelijke dwaasheid! Of weet iemand een andere qualificatie voor het navolgende?

Ik kwam verleden week in een gezin, waar een kindje is van vijf jaar. Dank zij moeders bemoeienissen kent ze een paar letters, maar gelukkig! kan ze nog niet lezen.

Dat meisje is sinds eenige maanden op een fröbelschool (het tooneel van 't kostelijk mal is een van onze groote steden).

EN DAT KIND KWAM THUIS MET EEN RAPPORT!

Een heusch rapport, met een heele rits vakken! En door „het gezinshoofd” te onderteekenen!

Juchend viel ze de deur in: „k Heb mijn rapport” en triomphantelijk werd het ons, volwassenden, getoond!

De cijfer-waardeering stond er bij! 1 tot 5! Net echt!!

Kostelijk Mal.

Ja, maar veelmeer nog: Ergerlijk Mal. Moet nu toch heusch die onzinnige imitatie voor vol worden genomen?

Weet die meneer of die juffrouw, die daar den scepter zwaait, dan nu letterlijk heelemaal niets van onderwijs-practijk af?

Heeft hij of zij nog nooit er van gehoord, hoeveel angst, zorg, topperij, narigheid er voor schoolkinderen aan een rapport vastzit!

En moeten nu die stakkerds van vier en vijf jaar ook al opgezweept worden, opgejaagd met een rapport.... dat ze zelf niet eens lezen kunnen?!

Ergerlijk Mal, zoo ergerlijk, dat we maar 't best doen er als Kostelijk Mal om te lachen!

't Is al erg genoeg, dat tegenwoordig ook de lagere school aan rapporten-geven doet, in plaats van dat maar rustig over te laten aan gymnasium of H. B. S., die, als instituten voor vak-onderwijs, helaas! wel rapporten geven moeten.

De lagere school-onderwijzer die ze van zijn school bant (uitgezonderd misschien! de hoogste klas) is een wijs paedagoog, een kindervriend, een gezinsweldooner!

Maar op de kleuterschool, zegge de kleuterschool, moest het verboden zijn, van hooger hand verboden.

Stel u daarvoor: een kind, thuiskomend met een slecht rapport! Zoo'n kind, dat nog niets kent van den school-weerstand, wordt er fysiek en psychisch door geknauwd.

Schade, groote schade is de eenige winst van dat rapport!

En als dan de meneer of juffrouw helaas niet wijzer is, laten wij, als ouders, dan maar wijzer zijn en zeggen: houd uw kostelijk mal: de wereld is werkelijk al mal genoeg!

W. B. H.

Geen „Syrisch spreken”.

In „De School met den Bijbel” schrijft de heer A. Janse over de houding, die Elisa innam tegenover den Syriër Naäman, toen deze n.l. voor het eerst een bezoek bracht aan den profeet:

Let nu eens op de hooge houding van Elisa. Daar komt een gezantschap van den koning van Damascus. Met een vorstelijk geschenk. Om een groote gunst te vragen van Joram van Israël.

Hoe licht zou dan Elisa nederbuigend goed voor dezen man zijn, zeer vereerd door 't hoog bezoek, zeer verblijd, dat hij helpen kan. Wat zal hij zich op Oostersche manier „uw knecht” noemen tegenover den grooten Syriër.

Maar niets daarvan. Elisa komt niet eens aan de deur. Hij stuurt een knecht naar de voorpoort van z'n nederig huis met een kort bevel. Meer niet.

De Syriër moet nu maar weten of hij 't doen wil of niet.

Er zijn groote, koninklijke geschenken — Elisa kan met één slag een der rijksten van Israël worden — maar die schatten laten hem koud.

Er zit iets vijandigs in dit gedrag.

Hier is de profeet van Gods volk tegenover den Syriër, den ervijand.

Geen wonder, dat Naämans trots is geraakt!

Straks echter keert hij terug. Vol dank in 't hart voor Israëls God.

Dan komt er ook toenadering bij Elisa. Dan komt hijzelf en geeft hij zelf den Syriër zijn zegen: Ga in vrede.

Hierna besluit de heer Janse zijn artikel als volgt:

't Was geen nationale hooghartigheid bij Elisa, maar de eere van Jahwè en van Zijn volk hield hij hoog. En daarvan profiteerde zelfs Naäman.

Zoo zullen de heidenen ook in onze tijd de kerk bijvallen, als zij de eere van haar God hooghoudt tegenover de geesten van deze tijd. Juist het zuiver houden van de geheel eenige pretentie der kerk, dat Christus Koning is over alles — dát alleen kan de Naämans van onze tijd helpen.

Als de wereld van onze dagen in haar nooden tot de kerk vlucht om geholpen te worden, dan is zij allerminst er door geholpen, dat de kerk ook een beetje Syrisch gaat spreken en vele geschenken ontvangt onder vele betuigingen van eerbied voor onze „cultuur” en „wetenschap” etc.

Als wij zelf er mee vereerd zijn, dat men „onze” kerk eert, dan vallen we zoo licht daarin. Maar als Gods eere ons ter harte gaat, als bij Elisa, dan moeten we vaak afstand bewaren en geschenken afwijzen en... helpen in de kracht des Heeren, zooals Elisa heeft mogen helpen. Zoo, dat de wereld mocht gewonnen worden voor onzen Heer.

Hier is de juiste houding geteekend en de onzuivere houding van een om de gunst bedelend nieuwmodisch „christendom” fijntjes getypeerd.

Indië en de vrede.

„De Wekker”-redacteur, die naar Java gereisd heeft, schrijft in „De Wekker”:

Met name mag ik hier spreken van wat ik in de Gereformeerde kringen en kerken op Java heb ontmoet. Men vergelijke deze nu niet met de Hollandsche toestanden. — Om te beginnen kent de Gereformeerde Kerk in Indië niet een historie gelijk aan die in Holland. En dat wascht het water van de zee niet af, maar een kerk is nu eenmaal niet los te denken van en uit de sfeer harer historie. Vandaar, dat men er niet vindt (althans niet in die mate) de kerkelijke kwesties e.d., welke in Holland aan de orde zijn. Men vindt er over 't algemeen niet die „scherpe” kanten en acties; nóg minder de felle polemiek. Ik informeerde bij vooraanstaande Gereformeerde leiders er naar; zij zeiden mij, dat ze zeer onsympathiek

stonden.
Hollandsche zij, de C.
bijzonder.

't Is maar
zin laat beg
wat anders
wilde klapp
ken en pas
Maar dat
Ik hoop v
ken, waar
gesteld gel
hebben gez
wilt, och
vielen U
christenlic
redacteur
„morphine”

In het „
Dr W. L. C.

Natuurli
ergerd,
Christend
sprong is
weest mo
Maar na
geweest.
ook het g
kenis va
blijkt toch
heugender
heel eige
lieben He
sche volk
kend uit
prenten e
verhalen
ervaring,
Als der
Kinderen
scherm
gevallene
„Wie zo
vreemde
andere na
Dit is z
Hoe sch
tus? Als
En toch
waarschi
en welk
Hoe is
Roomsch
Wat ge
te zien?
Zeker
ditioneel
schilderij
model ha
Allema
Zeer on
eigene, z
te brenge
En zoo
mensch

Feitelijk
laatstest
precies h
willen en
„eigene”
zelf tot
God verv
plaatsen.

De „
Eenige w
meeting d
te wijzen,
meent, dat
ten de kw
politiek
bladen tege
voor onze
beginselen
tiel evenze
en -orde.

Als om t
niets, en h
citeer ik h
predikant
het „Algem

Dit be
Calvin
in het
„Onder
schrijver
samenge
bitterste
praten. R
kloof ook
patria.
politiek
heden, g
het geval